

CECI

Citizens' Empowerment Center in Israel
A Government that works. For us.

המרכז להעצמת האזרח
ממשל שעובד. בשבילנו.

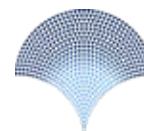

דו"ח מעקב

**יישום החלטת הממשלה ליישום המלצות הצוות למיגור
הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (דו"ח פלמור)**

על בסיס החלטת הממשלה למדיניות ממשלתית לקידום
שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית –
אימוץ המלצות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה

החלטת ממשלה 1958 מיום 19.8.2016

אודות המרכז להעצמת האזרח **CECI**

המרכז להעצמת האזרח הינו עמותה הפועלת בתחומי הממשל, ועוסקת באפקטיביות המגזר הציבורי ויכולות הביצוע של הרשות המבצעת. המרכז מתמקד בתהליכי יישום מדיניות, ובהיבטים שונים הקשורים לתפקוד הממשל ויכולתו לממש ולהוביל שינויים לטובת הציבור. במסגרת זו, מפעיל המרכז את מיזם "המוניטור", הכולל מעקב וניטור אזרחי אחר יישום החלטות ממשלה וחוקי כנסת והנגשתם לציבור.

"המוניטור" מסייע בהבנת תהליכי ממשל ויישום מדיניות באמצעות יצירת תשתית ידע רחבה, אמפירית ואינטגרטיבית של תהליכי יישום ההחלטות. מטרת "המוניטור" היא לקדם את שיוב עבודת הממשל בישראל ולהגביר את ההיכרות והמעורבות האזרחית בתחומי העשייה של המגזר הציבורי.

מסמך זה פורסם בתמיכה של האיחוד האירופי. האחריות על התוכן של המסמך היא של המרכז להעצמת האזרח והתוכן אינו משקף בשום צורה את עמודתיו של האיחוד האירופי

דו"ח מעקב

יישום החלטת הממשלה ליישום המלצות הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (דו"ח פלמור)

על בסיס החלטת הממשלה למדיניות ממשלתית לקידום
שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית –
אימוץ המלצות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה
החלטת ממשלה 1958 מיום 19.8.2016

יולי 2018

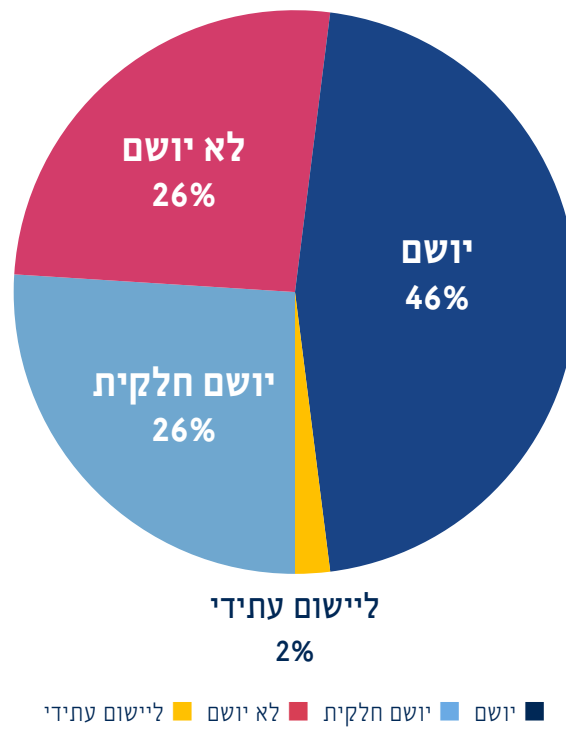
דו"ח המעקב נכתב במסגרת פרויקט "המוניטור" של המרכז להעצמת האזרח
המבצע ניטור ומעקב אחר יישום החלטות ממשלה

הדו"ח נכתב על ידי עטר ידין, תחקירנית בפרויקט המוניטור,
ובהנחיית נועה רוזנפלד, מנהלת תחום ממשל במרכז להעצמת האזרח

תוכן העניינים

4	טבלה מסכמת: מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישומם
8	הקדמה
11	פירוט מרכיבי ההחלטות וסטטוס יישומם
11	משרד המשפטים
16	היועץ המשפטי לממשלה
17	נציבות שירות המדינה
19	משרד החינוך
22	החשבת הכללית באוצר
23	משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים – תחום העבודה
24	משרד התקשורת
25	משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים – תחום הרווחה והשירותים החברתיים
25	משרד התרבות והספורט
26	המשרד לביטחון פנים
27	גופים סטטוטוריים
28	תובנות ומסקנות

החלטת ממשלה 1958 – תמונת היישום

טבלה מסכמת: מרכיבי ההחלטה וסטטוס יישומם

סטטוס	תמונת מצב	הוחלט		
☒ יושם	הוקמה בפברואר 2017 במשרד המשפטים	הקמת יחידת תיאום למאבק בגזענות	1	משרד המשפטים
☒ יושם	קיימת פלטפורמה לדיווח על גזענות ואפליה במשרד המשפטים	טיפול בתלונות בנושא גזענות	2	
☒ יושם	דו"ח מקיף פורסם במרץ 2018	דו"ח פעילות שנתי של היחידה למיגור הגזענות	3	
☒ יושם	רשימת מומחים יוצאי העדה האתיופית ("TOPLIST"), מופעלת ע"י עמותת "אנו" בהתקשרות עם משרד המשפטים	יצירת רשימה לגיוון המומחים המופיעים בתקשורת	4	
ליישום עתידי		הגשת המלצות לצעדים נוספים בתום שלוש שנים ליישום התכנית	5	
☒ יושם	מתקיים דיווח שוטף לוועדת השרים	דיווח שנתי לוועדת השרים על עמידה במדדים	6	
☒ יושם	הוקמה בדצמבר 2017	הקמת מועצה ציבורית לצד יחידת התיאום הממשלתית	7	
☒ לא יושם	לא הוכן נוסח לתיקון החוק	ביטול אגרת בית משפט בתביעות לפי חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים	8	
☒ יושם	תיקון תקנות הסנגוריה, נכנס לתוקף ב-14 בינואר 2018	ייצוג על-ידי הסנגוריה הציבורית בליווי חשוד המתלונן כי הותקף שלא כדין	9	
☒ יושם חלקית	הצעת חוק בנושא אושרה במליאת הכנסת בקריאה ראשונה ביוני 2018 וממתינה לאישור בקריאה שנייה ושלישית. החוק עתיד לעלות לאישור במושב הבא של הכנסת באוקטובר 2018	ייצוג על ידי הסיוע המשפטי כך שיבוטל המבחן הכלכלי במקרה של פגיעה בשוויון או הפליה	10	
☒ יושם	כיום פועלים שלושה בתי משפט קהילתיים: באר שבע, רמלה ותל אביב	הרחבת פיילוט בתי משפט קהילתיים	11	
☒ יושם חלקית	בוצעה התקשרות עם לפ"מ, הקמפיין צפוי לעלות באוגוסט 2018	הפקת שידורים יזומים עם מסר למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה	12	
☒ יושם	התפקיד אויש בנובמבר 2017	מתאם בין משרדי למניעה וצמצום עבריינות בקרב בני נוער	13	

סטטוס	תמונת מצב	הוחלט		
 יושם חלקית	פרקליטות המדינה פועלת לתרגום תכנים מרכזיים לשפה האמהרית	תרגום לאמהרית של מסמכי מח"ש והפרקליטות	14	משרד המשפטים (המשך)
 יושם	ההנחייה ניתנה ונכנסה לתוקף בינואר 2018	העברת מידע מגורמי אכיפה ותביעה למח"ש ולמחלקת משמעת במשטרה	15	
 יושם	תקני כוח האדם ופעילות היחידה במשרד המשפטים תוקצבו	תקצוב החלטת ממשלה 1958	16	
 לא יושם	לא בוצע תהליך של חידוד וריענון נהלים לחוק העונשין	חידוד נהלים לשימוש בחוק העונשין	17	היועץ המשפטי לממשלה
 יושם	הועברה הבהרה בנושא	בחירת הליכים משמעתיים בשירות המדינה, במשטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וצה"ל	18	
 יושם חלקית	בחירת הנושא טרם הסתיימה	בחירת הליכים משמעתיים כלפי בעלי מקצועות רישויים	19	
 יושם חלקית	המדיניות שונתה והוחלט למנות ממונים ייעודיים רק ב-19 משרדים גדולים, ביתר התפקיד אוחד עם הממונה על גיוון תעסוקתי. הליך המינוי נמצא בעיצומו	מינוי ממונה משרדי למניעת גזענות בכל משרד ממשלתי	20	נציבות שירות המדינה
 יושם חלקית	נערך כנס אחד בשנת 2017	עריכת סדנאות לגיוון תעסוקתי ולמיגור הגזענות למנהלים ועובדים במגזר הציבורי	21	
 לא יושם	לא נערך סקר	ביצוע סקר אקלים וגיוון במשרדי ממשלה	22	
 לא יושם	לא פורסם	פרסום דו"ח גיוון תעסוקתי ומדד הכלה במשרדי ממשלה	23	
 לא יושם	לא הוקם מאגר	הקמת מאגר מועמדים יוצאי אתיופיה להשמת אקדמאים בשירות המדינה	24	
 לא יושם	לא גובשה תכנית חניכה של אוכלוסיות זכאיות קידום	חניכה ורשתיות לנקלטים בתחילת דרכם המקצועית	25	

סטטוס	תמונת מצב	הוחלט		
☒ ישם	משרד החינוך פעל לאיתור מורים יוצאי אתיופיה בעלי פוטנציאל לעתודה ניהולית	בחינת דרכים ליצירת עתודת ניהול במערכת החינוך	26	משרד החינוך
☒ ישם חלקית	המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים ממשיך לפתח תכניות, מתקיימות השתלמויות למורים אך הן לא בגדר חובה. כמו כן, לא קיימת יחידת חובה לרב תרבותיות ושונות	בניית תכניות עבודה שיכללו השתלמויות חובה בנושא שוויוניות וטיפול ומניעת גזענות ואפליה	27	
☐ לא ישם	לא קיימת הכשרה שיטתית ומחייבת בנושא מניעת גזענות, מטעמי תקציב	הכשרה מחייבת לעובדי הוראה	28	
☒ ישם חלקית	משרד החינוך פעל ליצירת תכנים והקים פלטפורמה אינטרנטית להנגשתם. בנוגע להגברת השימוש בתכנים על שונות, הוחלט כי הבחנה בין קבוצות והתייחסות ספציפית אינה נכונה	הגברת השימוש בתכני היסטוריה ומורשת של יהדות אתיופיה ובתכנים על שונות לרבות בצבע עור – בהקשרים חיוביים	29	
☒ ישם חלקית	ערב ההחלטה היו קיימים מנגנונים לפיתוח ועידוד יצירה במגמות קולנוע ותאטרון, באמצעותם ניתן לבקש בקשות. לא קיים תקציב ייעודי	פיתוח מנגנונים לתמריץ בתי ספר לעידוד יצירה של בני נוער, במסגרת לימודיהם בתיכון במגמות קולנוע ותיאטרון	30	
☐ לא ישם	מרכיב זה בהחלטה לא מומש מאחר ולמשרד החינוך אין משאבים לקדמו	תמרוץ לתכני רב תרבותיות בבתי ספר	31	
☒ ישם חלקית	לא קיים תמריץ ליצירות מצטיינות בתחום ההתמודדות עם גזענות בהקשר לקהילת יוצאי אתיופיה אך הפרס ב־2017 ניתן עקב תרומה בנושא	תמרוץ תכנים נגד גזענות במגמות קולנוע ותיאטרון ובאמצעות פרס שר החינוך	32	
☒ ישם	נעשתה בחינה והוחלט כי יפורסמו הוראות בנושא	בחינת הוספת תניה בחוזים ממשלתיים האוסרת התנהגות	33	החשבת הכללית באוצר
☒ ישם	נעשתה בחינה והוחלט לפעול לקידום הנושא	מתן עדיפות בחוזים ממשלתיים לספקים המיישמים את עקרון הגיוון התעסוקתי	34	

סטטוס	תמונת מצב	הוחלט		
☒ יושם	הגדלת היוזמות מול מעסיקים מתבצעת במסגרת תכנית "למרחק", תכנית הכוון תעסוקתית ליוצאי אתיופיה	מפגשים בין מעסיקים למועסקים פוטנציאליים	35	משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים – תחום העבודה
☒ יושם	מכינות להכשרת מועמדים מתבצעת במסגרת תכנית "למרחק", תכנית הכוון תעסוקתית ליוצאי אתיופיה	קיום מכינה למועמדים לשוק העבודה	36	משרד התקשורת
☒ יושם חלקית	הנציבות מבצעת שורה של פעולות להגברת האכיפה, שיפור היכולות למתן מענה לפניית והנגשה, אך לא ניתן לקבוע בוודאות כי פעולות אלו הן פועל יוצא של החלטת הממשלה	הגברת היקף הפעילות של הנציבות לשיווין הזדמנויות בעבודה	37	
☐ לא יושם	המועצה לשידורי כבלים ולוויין אינה תומכת בשידורים אי-מסחריים בעברית, להנכחת החוויה הישראלית-אתיופית	תמיכה בשידורים להנכחה ישראלית-אתיופית	38	
☒ יושם חלקית	מתקיימים מחקרים הם לא מחקרים תקופתיים כפי שנקבע בהחלטה	עריכת מחקר הבוחן ייצוג מגוון בתקשורת	39	משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים – תחום הרווחה והשירותים החברתיים
☒ יושם	בשירות המבחן לנוער ישנם שירותי תרגום לשפה האמהרית והטיגרינית, נעשה בהם שימוש בהתאם לצורך	תרגום לאמהרית בישיבות בשירות המבחן לנוער	40	
☒ יושם	מסמכים רלוונטיים מתורגמים לאמהרית בשירות המבחן לנוער	תרגום לאמהרית מסמכים רשמיים המוצאים על ידי שירות המבחן לנוער	41	
☐ לא יושם	לא פורסם מכרז ל מכרז להקמת חממת הקולנוע אשר תבטא את קולותיהם הייחודיים של בנות ובני העדה	הקמת "חממת קולנוע" לבני ובנות העדה	42	משרד התרבות והספורט
☐ לא יושם	לא פורסם מכרז חדש להקמתה של קרן ליוצרים עצמאיים אשר מתוכה יוקצו כספים לטובת יוצרות ויוצרים מהעדה האתיופית. צפוי במהלך 2019	הקמת קרן להכשרה ראשונית לכל תחומי האמנויות לעידוד יוצרים יוצאי אתיופיה	43	
☐ לא יושם	לא הוקמה קרן לייזום פרויקטים על ידי אמנים ויוצרים יוצאי אתיופיה. המשרד תומך במיזמים ופרויקטים בדרכים אחרות	הקמת קרן לייזום פרויקטים על-ידי אמנים, יוצרות ויוצרים יוצאי אתיופיה	44	
☒ יושם	רוב המלצות דו"ח פלמור שנוגעות למשטרה אומצו בהחלטת ממשלה 2254 בינואר 2017	הודעת השר לביטחון פנים כי נקט צעדים למיגור הגזענות	45	המשרד לביטחון פנים
☒ יושם	ממונה למניעת גזענות – מונה ב-44 מתוך 47 משרדי ממשלה ויחידות סמך	מינוי ממונה למניעת גזענות בגופים הסטטוטוריים	46	גופים סטטוטוריים

הקדמה

מדינת ישראל מתמודדת מזה שנים עם פערים בין יוצאי אתיופיה לבין כלל החברה הישראלית. פערים אלו מתבטאים במספר היבטים – שיעורי הזכאות לבגרות נמוכים ביחס לתלמידים אחרים, מיצוי שירות נמוך יותר בצה"ל, שיעורי קצונה נמוכים, שיעורים נמוכים של בעלי השכלה גבוהה, פערים בהשתלבות בתעסוקה איכותית ועוד. מן הנתונים עולה, כי למרות היותם של קהילת יוצאי אתיופיה חלק אינטגרלי מהחברה הישראלית, תהליך קליטתם והשתלבותם עדיין לא תם.¹ נוסף על כך, אירעו בשנים האחרונות אירועים שונים שהיה בהם כדי להצביע על יחס מפלה ואף גזעני מצד הממסד או החברה הישראלית, כגון: אי קבלת ילדים לבתי ספר; שיטור יתר; העדר הכרה בהיבטים שונים של המסורת היהודית הדתית האתיופית על ידי הממסד הרבני ואירועים נוספים. כל אלה העצימו את התחושות הקשות של יוצאי אתיופיה והביאו גם לגל מחאה של הקהילה. עקב אירועים אלו, גובשו במהלך השנים מספר החלטות ממשלה לקידום המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית.

בחודש פברואר 2008 אימצה הממשלה ה־31 תוכנית חומש לקידום קליטתם של בני העדה האתיופית בישראל. התוכנית נכתבה על ידי ועדת מנכ"לים ייעודית בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה והתקבלה במסגרת החלטת ממשלה,² כאשר היא נקבעה לביצוע בשנים 2008-2012. תוכנית חומש זו יושמה באופן חלקי ביותר. במאי 2013 כתב מבקר המדינה דו"ח³ חריף בנושא שכלל את פירוט הכשלים המהותיים ביישום התוכנית ואת הסיבות לקיומם, ביניהן תקצוב התוכנית, היעדר גורם אחד אחראי על הנושא, קשיים בשיתוף הפעולה בין משרדי הממשלה, אי קביעת יעדים ומדדים ברורים ועוד.

בפברואר 2014 התקבלה החלטת ממשלה חדשה בנושא עקב כישלונה של התוכנית. החלטה 1300⁴ שכותרתה "גיבוש תכנית לקידום שילובים המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית" קבעה להקים צוות משותף של משרד הקליטה ומשרד ראש הממשלה לגיבוש תוכנית חומש חדשה לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית. גיבוש המדיניות החדשה נעשתה באמצעות שיתוף ציבור, תוך כינון שיח פתוח בין עם משרדי הממשלה באמצעות הרשת האינטרנטית ויצירת שולחנות עגולים. השיח אפשר שיתוף דעות והצעות של הציבור הרחב וארגוני חברה אזרחית בנושא. בעקבות מהלך זה גובשה תוכנית "דרך חדשה". תוכנית העבודה של הצוות גובשה עד דצמבר 2014, אך באותה העת התפרקה הממשלה ה־33 ואימוץ התוכנית כהחלטת ממשלה נדחה והמתין להקמת הממשלה ה־34.⁵

בחודש אפריל 2015 פורסם סרטון המציג את דמאס פיקדה, חייל ממוצא אתיופי, מוכה על ידי שוטר יס"מ ומתנדב במשטרה. הסרטון עורר זעם בקרב הקהילה האתיופית, והצית את אחת המחאות הגדולות ביותר בקרב הקהילה. המחאה התבטאה בהפגנות סוערות שמחו על יחס המשטרה כלפי אזרחים ממוצא אתיופי וטענו להפלייתם לרעה על ידי כוחות המשטרה. בעקבות המחאה הנרחבת, ותוך כדי הקמת הממשלה ה־34, בחודש מאי 2015, קיבלה הממשלה את החלטה מספר 19, בה נקבע להקים "ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא

1. משרד ראש הממשלה, "דרך חדשה – מדיניות הממשלה לשילוב יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית", ספטמבר 2016, עמודים 9-12, <http://www.pmo.gov.il/policyplanning/hevra/Documents/derechHA281216.pdf>
2. החלטת ממשלה 3116, 10.2.2008, "תכנית חומש לקליטת בני העדה האתיופית", https://www.gov.il/Departments/policies/2008_des3116
3. מבקר המדינה, דו"ח שנתי ג'ג, "פרק ראשון – מסלות רוחב ומסלות בינמשרדיות – היבטים בקידום שילובם של יוצאי אתיופיה – פגמים מהותיים בניהול תכנית לאומית", עמודים 3-74, מאי 2013, http://www.mevaker.gov.il/he/Reports/Report_114/926efbcf-6853-4c93-8154-2844c658d9aa/7917.pdf
4. החלטת ממשלה 1300, 9.2.2014, "גיבוש תכנית לקידום שילובים המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית", https://www.gov.il/Departments/policies/2014_des1300
5. על העיכוב שחל באימוץ התכנית ניתן לקרוא בדו"ח המעקב של המרכז להעצמת האזרח על החלטת ממשלה 1300 מיום 9.2.2014 "תכנית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית", שפורסם באפריל 2016. נכתב ע"י יעל וולף במסגרת פרויקט המוניטור. <http://www.ceci.org.il/sites/citizens/UserContent/files/monitorreport/monitor%201300.pdf>

אתיופיה⁶. בהמשך לכך, גיבשה ועדת השרים החלטת ממשלה חדשה ביולי 2015,⁷ ל"מדיניות ממשלתית לקידום שילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית". לפי החלטה זו, משרדי הממשלה התבקשו להתאים את תכניות העבודה שלהם לתכניות שגובשו ב"דרך חדשה". ההתאמה נדרשה להתבצע תוך 30 ימים, אך לבסוף רק כעבור שלושה חודשים, באוקטובר 2016, התקבלה החלטת הממשלה⁸ 609, שאימצה את תכניות משרד החינוך, הרווחה והשירותים החברתיים ומשרד ראש הממשלה מתוך "דרך חדשה".

"דרך חדשה" הוגדרה כתכנית לשנים 2016-2019 והיא מופעלת תחת משרד ראש הממשלה, אגף חברה וממשל. בחודשים הבאים עברו מספר החלטות נוספות שאימצו את תכניותיהם של משרדי ממשלה נוספים מתוך "דרך חדשה", בהם המשרד לביטחון פנים, צה"ל, נציבות שירות המדינה, משרד התרבות, משרד הבינוי והשיכון ועוד.⁹

תכניות "דרך חדשה", עוסקות בצמצום פערים חבריים וכלכליים בין יוצאי אתיופיה ליתר החברה הישראלית, אך הדגש בהן לא הושם על תופעת הגזענות כלפי יוצאי אתיופיה. מחאת יוצאי אתיופיה הובילה לכך שבחודש פברואר 2016 הוחלט על **הקמת צוות בין-משרדי למיגור הגזענות כנגד יוצאי אתיופיה בראשות מנכ"לית משרד המשפטים**, במסגרת החלטה 1107.¹⁰

מה שהביא לקמת הצוות, היתה ההבנה שפותחת את דו"ח פלמור:

"מזה שנים חווים יוצאי אתיופיה יחס מפלה מצד הממסד ומצד אזרחי ישראל, הדרה מהמרחב הציבורי, אפליה בהשכלה ובתעסוקה, מסטיגמות ומסטריאוטיפים שליליים – גלויים וסמויים – ואף חשופים לגילויי אלימות פיזית ומילולית כלפיהם... המחאה האיצה תהליך שהחל בשנה האחרונה (2015-2016), של הכרה בקיומה של אפליה ממסדית ופרטנית כלפי יוצאי אתיופיה, ופעילות נרחבת לשינוי המצב".¹¹

הצוות שהוקם, בראשות מנכ"לית משרד המשפטים, אמי פלמור, הורכב מנציגים בכירים של משרדי הממשלה, פעילים חברתיים יוצאי אתיופיה ונציגי אקדמיה. העקרונות שהנחו את עבודתו היו: שיתוף הקהילה האתיופית, יעדים מדידים אשר יאפשרו הערכת ביצוע, אופן ההתערבות, מיידית או קבועה וממושכת ושקיפות. "הצוות גיבש מסקנות והמלצות אשר יישומן יביא לשינוי משמעותי בממד התופעה, לשינוי המציאות והתודעה בקרב האוכלוסייה כולה – וכתוצאה מכך, לאיחוי השבר שנוצר באמון בין יוצאי אתיופיה ובין הממסד והחברה בכללותה".¹²

הצוות פרסם את דו"ח מסכם בחודש יולי 2016.¹³ ההמלצות בדו"ח, המכונה גם "דו"ח פלמור", אושרו ברובן על ידי ועדת השרים, כולל לוחות זמנים לביצוע ויעדים מדידים, **בהחלטת ממשלה 1958 "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – אימוץ המלצות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה"**,

6. החלטת ממשלה 19, 19.5.2015, "ועדת שרים לעניין קידום שילובם בחברה הישראלית של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי",

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2015_dec19

7. החלטת ממשלה 324, 31.7.2015, "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי בחברה הישראלית",

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2015_des324

8. החלטת ממשלה 609, 29.10.2015, "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית

– תכניות משרד החינוך, משרד הרווחה והשירותים החברתיים ומשרד הבריאות וצוות יישום ומעקב אחרי התכנית",

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2015_dec609

9. אשר התקבלו במהלך השנים 2016-2018 בהחלטות ממשלה 666, 1107, 1107, 1957, 2253 ו-3649.

10. החלטת ממשלה 1107, 4.2.2016, "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – אישור תכניות משרד הביטחון וצה"ל, משרד הכלכלה והתעשייה, נציבות שירות המדינה, השלמת תכנית המשרד לביטחון הפנים והקמת צוות לטיפול

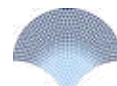
בגזענות", https://www.gov.il/he/Departments/policies/2016_dec1107

11. משרד המשפטים, דו"ח מסכם יולי 2016, "דו"ח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה", עמוד 15

<http://www.justice.gov.il/Publications/Articles/Documents/ReportEradicateRacism.pdf>

12. "דו"ח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה", עמוד 17.

13. שם.

שהתקבלה ב־19 באוגוסט 2016.¹⁴ חשוב לציין כי החלטה זו לא כללה את המלצות דו"ח פלמור בנוגע למשטרה.¹⁵ המלצות אלו אומצו בהחלטת ממשלה מאוחרת יותר, בדצמבר 2016.

בעקבות החלטת הממשלה הוקמה **יחידה חדשה למאבק בגזענות**, בראשה עומד עו"ד אווקה קובי זנה. היחידה פועלת תחת משרד המשפטים ואמונה על תיאום וסנכרון הפעילות הממשלתית למניעת גזענות.¹⁶

ההחלטה כוללת דרכי התמודדות עם תופעת הגזענות בכלל וכלפי יוצאי אתיופיה בפרט, ובכללן מינוי גופים סטטוטוריים למניעת גזענות, הקמת יחידת תיאום למאבק בגזענות בכפוף למשרד המשפטים. ההחלטה מקיפה בתוכה תחומים רבים החולשים על מספר רב של משרדים ממשלתיים. הבולטים מבניהם: משרד החינוך, משרד לביטחון פנים, משרד המשפטים ומשרד העבודה והשירותים החברתיים. על פי ההחלטה, משאבים כלכליים ואנושיים עתידיים להיות מוקצים למיגור הגזענות בקרב יוצאי אתיופיה, אך יש לציין כי לא הוקצה תקציב למימוש ההחלטה באופן ייעודי וכי הממשלה רואה בביצועה המשך ישיר לתכנית "דרך חדשה". גופים נוספים אשר חלה עליהם ההחלטה באופן ישיר הינם: עיריות, מועצות מקומיות, משטרה, לפ"מ (לשכת הפרסום הממשלתית) ועוד. על פי הצוות, מימוש ההחלטות יתרמו למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה בשלושה מישורים: ריכוז מידע, גיבוש נוהלי פעולה ויישום, הגברת ההנכחה החיובית של יוצאי אתיופיה.

להחלטת הממשלה צורף נספח המפרט את 53 הסעיפים המפרטים את אופן הפעילות למיגור הגזענות, ובו צוין הגורם האחראי לכל תת-החלטה, מועד הביצוע ומדדי ביצוע. יש לציין כי ישנן המלצות שנמצאות גם בגוף ההחלטה וגם בנספח ההמלצות שאומץ בה.

יודגש, כי דו"ח זה נכתב במסגרת פרויקט "המוניטור" של המרכז להעצמת האזרח, המהווה כלי אזרחי למעקב ובקרה אחר ביצועה בפועל של מדיניות ממשלתית שהתקבלה. במסגרת הפרויקט לא נבחן תוכן המדיניות, אלא יישומה בלבד וזאת במטרה להציג לציבור תמונת מצב עדכנית על מימושה.

14. החלטת ממשלה 1958, 19.8.2016, "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – אימוץ המלצות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה", https://www.gov.il/he/Departments/policies/2016_dec1958

15. המלצות דו"ח פלמור בנוגע למשטרה התקבלו בהחלטת ממשלה מאוחרת יותר, החלטה 2254, "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – תוספת להחלטה מס' אתפ/10 מיום 19.8.2016 בעניין אימוץ המלצות הוועדה למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה", 5.1.2017, https://www.gov.il/he/Departments/policies/2017_dec2254

16. משרד המשפטים, היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, https://www.gov.il/he/departments/units/anti_racism_unit

פירוט מרכיבי ההחלטות וסטטוס יישומם

החלטת הממשלה אימצה את המלצות הצוות הבינמשרדי להתמודדות עם תופעת הגזענות נגד יוצאי אתיופיה שהוקם בהחלטה מס' 1107 למענה חירום בשנים 2017-2019. החלטת הממשלה מורכבת משורה של פעולה, מנספח מפורט של המלצות עם לוחות זמנים קבועים לביצוע – סך הכל מדובר ב-46 מרכיבי ביצוע.

דו"ח זה נותן תמונת מצב עדכנית ליולי 2018, על כלל המרכיבים בהחלטה, פעולות והמלצות, שהן פועל יוצא של החלטת ממשלה 1958.

משרד המשפטים

1. הקמת יחידת תיאום למאבק בגזענות (סעיף 7 להחלטת הממשלה):

החלטת הממשלה קבעה כי על מנכ"לית משרד המשפטים ונציב שירות המדינה להקים במשרד המשפטים יחידת תיאום למאבק בגזענות בכפיפות למנכ"לית משרד המשפטים, עד יוני 2017, וכי על מנכ"לית משרד המשפטים לפנות לנציב שירות המדינה לאישור מינויו של עובד בכיר לעמוד בראש היחידה ולמלא את תפקיד "מתאם המאבק בגזענות". החלטת הממשלה מפרטת את תפקידי היחידה לתיאום וסנכרון הפעילות הממשלתית למניעת גזענות ואפליה. עיקר הפעולות המצויות באחריות היחידה מפורטות בהמשך דו"ח זה.

סטטוס: יושם.

יחידת התיאום למאבק בגזענות הוקמה בתאריך 1.2.2017 ופועלת תחת משרד המשפטים, בראשות עו"ד אווקה (קובי) זנה אשר מונה לתפקיד בתאריך 14.12.16. היחידה עתידה למנות 5 משרות מתוכן 4 משרות אוישו. יש לציין כי תהליך פרסום המכרזים ואיוש המשרות ארך זמן רב וכי כיום נותר פנוי לאיוש תקן נוסף של משפטן בכיר.¹⁷

2. שיפול בתלונות בנושא גזענות (סעיף 7.א.4 להחלטת הממשלה):

קליטת תלונות בנושא גזענות, ניתובן לגורמי השיפול הרלוונטיים וגיבוש נהלים לשם כך. מעקב ובקרה על השיפול בתלונות ותוצאותיהן. ניטור ומעקב אחר התלונות יכלול הקמת פלטפורמה מקוונת.

סטטוס: יושם.

קיימת פלטפורמה לדיווח על גזענות ואפליה המגיעה ליחידה למניעת הגזענות במשרד המשפטים, ומשם הם מפנים את הפניה לגורמים הרלוונטיים. כיום ניתן למלא דו"ח תלונה באתר היחידה או ליצור קשר שלפוני.

3. דו"ח פעילות שנתי של היחידה למיגור הגזענות (סעיף 7 (א) (4) להחלטת הממשלה):

כתיבה ופרסום של דו"ח שנתי המפרט את פעילות היחידה ומשרדי הממשלה ביחס לטיפול בתלונות בגין גזענות ואפליה וצעדי מניעה ומדיניות אחרים שננקטו לשם קידום השוויון ומניעת אפליה. הדו"ח יוגש לממשלה בצירוף הערות המועצה הציבורית שתוקם על ידי שרת המשפטים, מידי שנה ברבעון הראשון של כל שנה אזרחית.

סטטוס: יושם.

17. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, פברואר 2017 - פברואר 2018, מרץ 2018, <http://kanisrael.co.il/wp-content/uploads/2018/03/%D7%93%D7%95%D7%97-%D7%A9%D7%A0%D7%AA%D7%99-2018-%D7%94%D7%99%D7%97%D7%99%D7%93%D7%94-%D7%94%D7%9E%D7%9E%D7%A9%D7%9C%D7%AA%D7%99%D7%AA-%D7%9C%D7%AA%D7%99%D7%90%D7%95%D7%9D-%D7%94%D7%9E%D7%90%D7%91%D7%A7-%D7%91%D7%92%D7%96%D7%A2%D7%A0%D7%95%D7%AA.pdf>.

בתאריך 21/3/2018 פורסם דו"ח פעילות ראשון של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות אשר מפרט על יישום הסעיפים מתוך החלטות הממשלה שאימצו את דו"ח פלמור, וכן פירוט על שיפול היחידה בתלונות גזענות, הדו"ח הוגש בצירוף דברי פתיחה מטעם יו"ר המועצה הציבורית.¹⁸

4. יצירת רשימה לגיוון המומחים המופיעים בתקשורת (סעיף 7 (א) (7) להחלטת הממשלה):

החלטת הממשלה קבעה כי על היחידה לתיאום המאבק בגזענות לפעול להכנה של רשימת מומחים, אנשי מקצוע, שחקנים, יוצרים ובעלי כישורים רלבנטיים אחרים מקרב יוצאי אתיופיה, אליהם ניתן יהיה לפנות ולהיעזר בהם לגיוון המומחים המופיעים בתקשורת, באמצעות יצירת שיתוף פעולה עם גורמי מגזר שלישי, זאת עד יוני 2017.

סטטוס: יושם.

באפריל 2018 זכתה עמותת "אנו" במכרז, וגיבשה ביוזמת יחידת תיאום המאבק בגזענות של משרד המשפטים רשימת מומחים יוצאי העדה האתיופית ("TOPLIST"), זאת על מנת להגביר את נוכחותם של יוצאי אתיופיה בכלי התקשורת הישראלית.¹⁹

5. הגשת המלצות לצעדים נוספים בתום שלוש שנים ליישום התכנית (סעיף 10 להחלטת הממשלה):

בתום שלוש שנים ליישום התכנית, תגיש יחידת התיאום למאבק בגזענות שבמשרד המשפטים המלצות למנכ"לית משרד המשפטים בנוגע לצעדים נוספים נדרשים ו/או המלצות להארכת משך התכנית ולגיבוש כלי התערבות נוספים. ההמלצות יובאו לדיון בממשלה על ידי שרת המשפטים.

סטטוס: ליישום עתידי.

6. דיווח שנתי לוועדת השרים על עמידה במדדים (סעיף 2 להחלטת הממשלה):

החלטת הממשלה קבעה כי על מנכ"לית משרד המשפטים לדווח לוועדת השרים על עמידה במדדים שנקבעו בתכנית כל רבעון ראשון של שנה אזרחית בשנים 2017-2019.

סטטוס: יושם.

ועדת השרים המתכנסת מעת לעת קיבלה דיווח באשר לעמידה ביעדים. ועדת השרים אחרונה התקיימה ביום 19.2.2018. כמו כן, בתאריך 21.3.2018 פורסם דו"ח פעילות ראשון של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות אשר מפרט על יישום הסעיפים מתוך החלטת 1958.²⁰

7. הקמת מועצה ציבורית לצד יחידת התיאום הממשלתית (סעיף 2 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים למנות מועצה ציבורית בלתי תלויה, עד דצמבר 2017, שתלווה את יחידת התיאום ותהווה לה גוף מייעץ. במועצה יהיו חברים נציגי משרדי הממשלה ונציגי החברה האזרחית שהם אנשי ציבור ומומחים. תפקידי המועצה ייקבעו על ידי השרה ויכללו, בין היתר:

א. מתן חוות דעת על הצעת תוכנית העבודה של יחידת התיאום.

ב. דיון בדו"ח השנתי של יחידת התיאום.

סטטוס: יושם.

18. שם.

19. אתר "אנו" עושים שינוי, 2018, "אודות TOPLIST", <http://toplist.anu.org.il> וטוקר, נתי, דה־מרקר, 10.4.2018, "איך מקבעת התקשורת את התדמית המוחלטת של יוצאי אתיופיה?", <https://www.themarker.com/advertising/1.5988635>

20. שם.

בדצמבר 2017 מינה משרד המשפטים מועצה ציבורית בראשותו של כבוד שופט ביהמ"ש העליון (בדימוס), אליקים רובינשטיין. המועצה פועלת לצד היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות ומכהנים בה נציגים ממשרדי הממשלה, נציגי החברה האזרחית, נציגי ציבור ופעילים חברתיים.²¹ המועצה מורכבת מ-15 נציגי משרדי ממשלה בכירים ורלוונטיים לנושא במאבק הגזענות הממסדית, אנשי ציבור ומומחים.²²

8. ביטול אגרת בית משפט בתביעות לפי חוק איסור הפליה במוצרים ושירותים (סעיף 3 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים, בתיאום הנהלת בתי משפט לבצע תיקון (הוראת שעה) לתקנות בית המשפט (אגרות), תשס"ז-2007, לקביעת תביעות וערעורים המוגשים לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התש"ס-2000 כעניין הפטור מאגרה, למשך שלוש שנים. מועד הביצוע נקבע לחודש ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

נכון למאי 2018, טרם הוכן נוסח לתיקון החוק ואין פעילות רלוונטית לקידום ביטול אגרת בית המשפט. לצד זאת יצוין, כי קיים כיום פטור מובנה מאגרת בית משפט בתביעות של הסיוע המשפטי, בתביעות לפי חוק הסיוע המשפטי.²³

עדיין, משמעות הדבר היא שמי שאינו מעוניין להסתייע בסיוע משפטי ותובע באופן עצמאי ע"פ חוק איסור הפליה במוצרים, לא זכאי כיום לפטור מאגרת בית המשפט, וזאת בניגוד לקבוע בהחלטת הממשלה.

9. ייצוג על-ידי הסנגוריה הציבורית בליווי חשוד המתלונן כי הותקף שלא כדין (סעיף 4 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת לקבוע זכאות לייצוג במקרה של חשוד הטוען שננקטה נגדו אלימות פסולה של אנשי משטרה בהליכים המתנהלים נגדו, לרבות בהליכים שיינקטו מול מח"ש. אם ברצונו בכך ואם אינו מיוצג על ידי סניגור פרטי – על ידי הסנגוריה הציבורית במשך שלוש שנים, וזאת בהתאם לס' 18(ג) לחוק הסנגוריה הציבורית תשנ"ו-1995. הזכאות לייצוג תקבע עד מרץ 2017.

סטטוס: יושם.

תיקון התקנות עבר את ההליך הפרוצדוראלי הנדרש לתיקון התקנות ונכנס לתוקף ביום 14/1/2018.²⁴

10. ייצוג על ידי הסיוע המשפטי כך שיבוטל המבחן הכלכלי במקרה של פגיעה בשוויון או הפליה (סעיף 5 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת להורות על תיקון (הוראת שעה) לתוספת לחוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972, כך שיבוטל המבחן הכלכלי

21. בראש המועצה עומד השופט (בדימוס) אליקים רובינשטיין. נציגי ציבור: פרופ' יובל אלבשן, ח"כ לשעבר עו"ד פנינה תמנון-ששה; דר' יואב הלר, הרב משה סלומון, דר' עלי ותד, אלקס ריף, גב' ריקי סיטון, ציון רגב. נציגי ממשלה: דר' עו"ד יואב ספיר, מר אהוד פראוור, עו"ד גלעד סממה, עו"ד מרים כבהא, עו"ד נורית ליטמן, גב' דניאלה פרידמן, נצ"מ מרים היבנר. ראה גם משרד המשפטים, היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, עמוד 14.

22. רוזנפלד, פישל, כל הזמן, "רובינשטיין: אפליה פנים ממסדית עדיין קיימת", 26.12.2017, <http://www.kolhazman.co.il/269043>

23. משרד המשפטים, היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, עמוד 15.

24. רשומות, קובץ התקנות 7929, 14.1.2018, https://www.nevo.co.il/Law_word/law06/tak-7929.pdf

בהליכים בגין פגיעה בשוויון או הפליה לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות ציבוריים, התש"ס-2000, במשך שלוש שנים, וסעיף 3 לחוק לא יחול. התיקון יעשה עד מרץ 2017. משמעות התיקון היא שיהיה ניתן לקבל סיוע משפטי חינם ללא מבחן כלכלי לצורך תביעה לפי חוק איסור הפליה בשירותים ובמוצרים.

סטטוס: יושם חלקית.

במאי 2018 פורסמה הצעת חוק מטעם הממשלה לסיוע משפטי – "הצעת חוק הסיוע המשפטי (סיוע משפטי לאדם בהליך אזרחי לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000) (הוראת שעה), התשע"ח-2018.²⁵ ביוני עברה קריאה ראשונה. בהצעת החוק מוצע כהוראת שעה לתקופה של שלוש שנים, להעניק סיוע משפטי לפי חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972 לתובע בהליך אזרחי לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000. זאת, בלא צורך בעמידה ברף זכאות כלכלית, אך בכפוף לבחינת הסיכוי המשפטי של התביעה.

נכון ליולי 2018, ממתין התיקון לדיון בוועדה בכנסת לקריאה שניה ושלישית.

11. הרחבת פיילוט בתי משפט קהילתיים (סעיף 6 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים בשיתוף עם הנהלת בתי המשפט להרחיב את הפיילוט של בתי המשפט הקהילתיים לאזורים שיש בהם שיעור גבוה של יוצאי אתיופיה על-מנת לבחון הליכים פליליים / שיקומיים כבר בשלבים הראשוניים של ההליך הפלילי בתיאום עם הנהלת בתי המשפט, וזאת עד יוני 2017.

סטטוס: יושם.

כיום פועלים שלושה בתי משפט קהילתיים: באר שבע, רמלה ותל אביב.

פיילוט של בתי משפט קהילתיים החל בסוף 2014 בבאר שבע והתרחב בספטמבר 2015 לרמלה (מחוז דרום ומחוז מרכז). כיום בתי משפט אלה התרחבו באופן אזורי והם משרתים את תושבי באר שבע, דימונה, חורה, רמלה, לוד, רחובות.

באוגוסט 2016 התקבלה החלטת ממשלה²⁶ 1840 בה הוחלט להרחיב את הפיילוט בהדרגה ולהוסיף ארבעה בימ"ש כך שבתום הפיילוט יהיה בימ"ש אחד בכל מחוז. החלטה זו מכתובה במידה רבה את אופי ההרחבה של הפרויקט בשלב הזה. במאי 2017 נפתח ביהמ"ש בתל אביב וישנה הערכות לפתיחה של בימ"ש בנצרת שיתחיל לפעול בעוד כמה חודשים. טרם התקבל לוח זמנים לבתי המשפט במחוזות חיפה וירושלים.²⁷

12. הפקת שידורים יזומים עם מסר למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה (סעיף 8 להחלטת הממשלה)

החלטת הממשלה קבעה כי חלק מתפקידיה של יחידת התיאום למאבק בגזענות במשרד המשפטים יהיו לפעול להפקת שידורים יזומים עם מסר למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה.

סטטוס: יושם חלקית.

התקציב לביצוע הקמפיין, בגובה 2 מלש"ח, אושר להעברה מתקציב היחידה הממשלתית למאבק בגזענות ללפ"מ (לשכת הפרסום הממשלתית) עוד ברבעון האחרון של שנת 2017. הקמפיין צפוי לעלות לאוויר באוגוסט 2018.

25. הצעת חוק הממשלה, 1224, 2.5.2018, עמוד 918, http://fs.knesset.gov.il/20/law/20_ls1_492912.pdf

26. החלטת ממשלה 1840, 11.8.2016, "ייעול מדיניות הענישה ושיקום האסירים בישראל"

https://www.gov.il/he/Departments/policies/2016_dec1840

27. משרד המשפטים, היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, עמוד 16.

13. מתאם בין משרדי למניעה וצמצום עבריינות בקרב בני נוער (סעיף 7 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים למנות מתאם בין משרדי למניעה וצמצום עבריינות בקרב בני נוער עד דצמבר 2017.

סטטוס: יושם.

בנובמבר 2017 מונתה עו"ד מיכל גולד לתפקיד מתאמת בין משרדית למניעה ולצמצום עבריינות בקרב בני נוער.²⁸

14. תרגום לאמהרית של מסמכי מח"ש והפרקליטות (סעיף 8 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים לבצע תרגום לאמהרית של כלל המסמכים הרשמיים המוצאים על-ידי מח"ש והפרקליטות, המופנים לחשודים יוצאי אתיופיה או לבני משפחותיהם וכי על שירות זה להיות זמין מספטמבר 2017.

סטטוס: יושם חלקית.

פרקליטות המדינה פועלת לתרגום תכנים מרכזיים לשפה האמהרית. בשלב זה, קיים שירות של תרגום מסמכים באמצעות חברת תרגום חיצונית. לאחר התרגום עולים התכנים המתורגמים לאתר של משרד המשפטים. תכנים מרכזיים מהאתר תורגמו גם הם לאמהרית, אך לא האתר כולו. בדו"ח שפרסם משרד המשפטים דווח על סעיף זה כ"בהליך ביצוע".²⁹ פניית המרכז לפרקליטות לגבי מספר מדויק של המסמכים לתרגום, טרם נענתה בעת הוצאת דו"ח זה.

15. העברת מידע מגורמי אכיפה ותביעה למח"ש ולמחלקת משמעת במשטרה (סעיף 9 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים בשיתוף עם פרקליט המדינה להנחות גורמי האכיפה והתביעה במשרד המשפטים לדווח למח"ש במשרד המשפטים או למחלקת משמעת במשטרת ישראל (לפי העניין) על כל חשד להתנהלות גזענית או להתנהגות פסולה, המתעורר אגב עבודתם במהלך טיפול או בדיקת תיק עד מרץ 2017.

סטטוס: יושם.

המשנה לפרקליט המדינה, עו"ד שלמה (מומי) למברגר, הנחה את התובעים והפרקליטים בפרקליטות המדינה ואת התובעים המשטרתיים לדווח לממונים עליהם כאשר הם נתקלים במהלך עבודתם באירועים המעוררים חשד להתנהלות פסולה של גורמי האכיפה כלפי אדם או קבוצת אנשים על רקע מוצאם. הנחייה זאת נכנסה לתוקפה בינואר 2018.³⁰

16. תקצוב החלטת ממשלה 1958 (סעיף 6 להחלטת הממשלה):

החלטת הממשלה קבעה כי על משרד המשפטים ומשרד האוצר להחליט על תקציב ותקנים ליישום ההמלצות בתקציב 2017-2018.

סטטוס: יושם.

28. שם.

29. שם, עמוד 20.

30. אמיר, נעם, אתר ערוץ 20, 7.1.2018, "המדינה פועלת למיגור האכיפה המפלה", <https://www.20il.co.il/>

ליחידה הוקצו 5 תקני כ"א³¹ ותקנה תקציבית ייעודית שנפתחה בשנת 2017 תחת משרד המשפטים בשם "מיגור הגזענות", ומתקצבת ב־3 מיליון ש"ח.³² יש להדגיש כי מדובר בתקציב למימון פעילות היחידה במשרד המשפטים ולא למימון כלל המלצות ועדת פלמור, כך למשל, משרד החינוך לא ביצע חלק מהמרכיבים בהחלטה שהיו באחריותו בטענה שלא תוקצב על כך.

היועץ המשפטי לממשלה

17. חידוד נהלים לשימוש בחוק העונשין (סעיף 10 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על יועץ המשפטי לממשלה לבחון את הצורך בחידוד ורענון נהלים בקשר לשימוש בס' '1144' לחוק העונשין, תשל"ז-1977, לאישום בסעיף זה במקרים המתאימים ולמתן דגש למניע הגזעני במקרים המתאימים, לצורך התוויית מתחם הענישה לפי סעיף 40ט לחוק העונשין. סעיף 1144, עוסק בעבירות ממניע גזענות או עוינות כלפי ציבור וסעיף 40ט עוסק בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

סטטוס: לא יושם.

לא בוצע תהליך של חידוד וריענון נהלים לחוק העונשין על ידי היועץ המשפטי לממשלה.³³

18. בחינת הליכים משמעתיים בשירות המדינה, במשטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וצה"ל (סעיף 11 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על היועץ המשפטי לממשלה בשיתוף עם נציבות שירות המדינה לבחון הליכים משמעתיים בשירות המדינה, במשטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וצה"ל. יש לבחון אפשרות לגיבוש הנחייה המפרשת את עבירת המשמעת של "התנהגות שאינה הולמת" בדיני המשמעת באופן הכולל, במקרים המתאימים, התנהגות פיזית או מילולית של עובד או משרת ציבור שיש בה משום גזענות או הפליה, במטרה לעשות שימוש במערך הדין המשמעתי, בנוסף לטיפול מנהלי בהתנהגות כאמור. נציב שירות המדינה יביא את דבר ההנחיה לידיעת כלל עובדי המדינה מהדין הפלילי.

סטטוס: יושם.

היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט, פנה לנציב שירות המדינה. היועץ המשפטי הבהיר כי עבירת משמעת בהתנהגות שאינה הולמת פוגעות בצורה חמורה בתדמיתו של השירות הציבורי ובאמון הציבור בו:³⁴ היועמ"ש הבהיר כי עבירת המשמעת בדבר "התנהגות שאינה הולמת" בחוק שירות המדינה (משמעת), תשע"ג – 1963, סעיף 17(3), כוללת כבר כיום את התנהגויות המתוארות מפלות או גזעניות וכי התנהגויות כאלו פוגעות בתדמיתו של השירות הציבורי ובאמון הציבור בו.

31. תקנה תקציבית 08510101, לפירוט באתר "מפתח התקציב" של הסדנא לידע ציבורי:

<http://www.obudget.org/?srch-term=08510101+#budget/08510101/2018/main>

32. תקנה תקציבית 08510119, לפירוט באתר "מפתח התקציב", של הסדנא לידע ציבורי:

<http://www.obudget.org/?srch-term=08510101+#budget/08510119/2017/main?tab=spending>

33. כמו כן, לא נמסר דיווח על אודות ביצוע מרכיב זה בדו"ח הפעילות הראשון של משרד המשפטים. דיווח על יתר המרכיבים בדו"ח פלמור באחריות היועץ המשפטי לממשלה נמסר בעמודים 16-19.

34. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 16. ראה גם נעים, משה, אתר כאן ישראל, 1.2.2018, "המשטרה תטפל בעבירות שימוש בכוח מצד שוטרים", <http://kanisrael.co.il/>, המשטרה-תטפל-בעבירות-שימוש-בכוח-מצד-שוטרים ובאתר ערוץ 7, 24.1.2018, "תוגבר האכיפה נגד גזענות בשירות המדינה", <https://www.inn.co.il/News/News.aspx/364711>

19. בחינת הליכים משמעותיים כלפי בעלי מקצועות רישויים (סעיף 12 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על יועץ המשפטי לממשלה ורגולטורים של בעלי מקצועות רישויים לבחון האפשרות לגיבוש הנחייה לגבי בעלי מקצועות רישויים כאמור בהמלצה מס' 11 בנוגע לעבירת משמעת של "התנהגות שאינה הולמת", ולהביאה לידיעת הגורמים המופקדים על אכיפת דיני המשמעת של בעלי מקצועות רישויים. הכוונה הינה למקצועות שהעוסק בהם מחויב בקבלת רישיון מטעם המדינה כגון רפואה, עריכת דין, פסיכולוגיה וכו'.

סטטוס: יושם חלקית.

נושא זה מצוי בבחינה על ידי הגורמים הרלוונטיים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה. טרם הסתיימה הבחינה ומכאן שלא הובאה לידיעת הגורמים המופקדים על אכיפת דיני המשמעת של בעלי מקצועות רישויים.³⁵

נציבות שירות המדינה

20. מינוי ממונה משרדי למניעת גזענות (סעיף 13 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על נציב שירות המדינה בשיתוף מנכ"ל משרד המשלה, שב"ס ומשטרת ישראל למנות גורם משרדי מקצועי בכל משרד ממשלתי למניעת גזענות, שיבצע תפקיד זה נוסף על תפקידו, וזאת עד תם 2017. תפקידי הממונה הוגדרו בהחלטת הממשלה:

- א. יהווה כתובת משרדית להגשת תלונות בנושא גזענות והעברתן לטיפול הגורמים המוסמכים, זאת נוסף לזכות האזרח להגיש תלונה לגופים המוסמכים על פי דין.
- ב. ירכז את הפעולות המשרדיות בנושא מניעת גזענות.
- ג. ייעץ למנכ"ל בתחומים המקצועיים של מניעת גזענות. הממונה יהיה כפוף מקצועית ליחידת התיאום.

סטטוס: יושם חלקית.

בפברואר 2017 יצאה הנחיה של מ"מ נציב שירות המדינה למינוי ממונה לגיוון תעסוקתי במשרדי הממשלה, שחלק ממטלותיו יהיו טיפול במניעת גזענות. כעבור חצי שנה בספטמבר 2017, בעקבות הערות יחידת התיאום, פרסמה ד"ר איריס נחמיה, ראש אגף בכיר תכנון אסטרטגי ומדיניות בנציבות שירות המדינה, הבהרה לגבי אותה הנחייה ושינתה אותה למעשה. על פי הבהרה "במשרדים או ביחידות ממשלתיות שמאופיינות בשירות ישיר אינטנסיבי לאזרח, ישנו צורך נרחב יותר בטיפול בסוגיות הקשורות לגזענות ואפליה... עולה הצורך לייחד בעל תפקיד ייעודי למשימה". באותו מסמך הוגדרו 19 משרדים ויחידות³⁶ בהן יש למנות ממונה למניעת גזענות בנפרד מהתפקיד של הממונה לגיוון תעסוקתי. נכון ליולי 2018, רוב המשרדים מינו ממונה לגיוון תעסוקתי והשאר נמצאים בעיצומו של תהליך מינוי. עבור יתר משרדי הממשלה, הוחלט כי התפקיד יהיה יחד עם גיוון תעסוקתי. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות קיימה שני כנסים לממונים במשרד המשפטים. כמו כן, נבנתה תכנית הכשרה מסודרת להכשרת הממונים, בהובלת ד"ר גליה בונה, מנהלת מומחיות ושותפיות ביחידה האחראית על ליווי והכשרת ממונים.³⁷

21. עריכת סדנאות לגיוון תעסוקתי ולמיגור הגזענות למנהלים ועובדים במגזר הציבורי (סעיף 14 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על נציב שירות המדינה בשיתוף מנכ"ל/סמנכ"ל בכל משרד ממשלתי לערוך סדנאות למשרדי הממשלה ויחידות הסמך ולעובדים להפחתת הסטריאוטיפים ולהגדלת הפתיחות לגיוון תעסוקתי עד ספטמבר 2017.

35. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 18, 94-96.

36. בין היתר נכללים ברשימה המשרדים הבאים: משפטים, בריאות, חינוך, עבודה ורווחה, ביטחון פנים, ורשות האוכלוסין.

37. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 30.

סטטוס: יושם חלקית.

במהלך שנת 2017 נערך כנס אחד למרכזי ועדות מכרזים והועברה על ידי הנציבות שירות המדינה סדנה למרכזי בחינות ומבחנים במשרדי הממשלה ויחידות הסמך. מעבר לכך, לא התקיימו סדנאות למשרדי ממשלה ויחידות סמך להפחתת הסטראוטיפים כפי שנקבע בהחלטה. הדרכות נוספות מהוות חלק מתכנית העבודה שתיושם על ידי הממונים על הגיוון התעסוקתי במשרדי הממשלה שמונו במהלך 2018.³⁸

22. ביצוע סקר אקלים וגיוון במשרדי ממשלה (סעיף 15 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על נציב שירות המדינה לערוך סקר עמדות בקרב עובדי המדינה, אשר יבדוק הכלה ולכידות שהעובדים חשים בארגון, תפיסות גזעניות של העובדים, וימדוד באופן איכותי את האקלים הארגוני בתחום גיוון תעסוקתי וגזענות עד למרץ 2017.

סטטוס: לא יושם.

נציבות שירות המדינה ערכה סקר עמדות ואקלים ארגוני, הכולל נושאי גיוון תעסוקתי עוד קודם למועד קבלת ההחלטה, במהלך שנת 2016. אי לכך, לא בוצע סקר אקלים בשנת 2017 בו נבחנו תפיסות גזעניות של עובדים בשירות המדינה. כמו כן, למרות שביקשה לקבלו, לא הוגש הסקר ליחידה לתיאום המאבק בגזענות במשרד המשפטים.³⁹

23. פרסום דו"ח גיוון תעסוקתי ומדד הכלה במשרדי ממשלה (סעיף 16 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על נציב שירות המדינה בשיתוף מנכ"ל בכל משרד ממשלתי לפרסם דו"ח שנתי על תעסוקה שוויונית במשרדי הממשלה עד ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

לא פרסם דו"ח שנתי על תעסוקה שוויונית במשרדי הממשלה. לאחרונה מונתה גב' מור ברזני למנהלת תחום בכיר גיוון תעסוקתי בנציבות שירות המדינה. חלק מתפקידה יהיה פרסום דו"ח שנתי על תעסוקה שוויונית בנוגע לעמידה ביעדי הייצוג ההולם של משרדי הממשלה השונים. משרד המשפטים מפרסם מזה השנה השלישית דו"ח מצב "העסקה שוויונית ורבגונית במשרד המשפטים".⁴⁰

24. הקמת מאגר מועמדים יוצאי אתיופיה להשמת אקדמאים בשירות המדינה (סעיף 17 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על נציב שירות המדינה בשיתוף משרד האוצר להקים מאגר של מועמדים יוצאי אתיופיה אקדמאיים למשרות אקדמאיות מיועדות (נציב שירות המדינה יוכל לשקול בהמשך להרחיב את המאגר גם למשרות שאינן מיועדות) בכפוף להוראות חוק המינויים. מועמדים שיעברו בהצלחה את הליכי המיון יכללו במאגר. כל משרד ממשלתי אשר יבקש להעסיק עובד יוצא אתיופיה יוכל לפנות למאגר ולאתר מועמד מתאים בתהליך מקוצר. הודגש כי אין במאגר זה בכדי למנוע קליטת עובדים יוצאי אתיופיה במישרין על פי הוראות חוק המינויים. נקבע כי המאגר יוקם עד ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

38. שם, 25.

39. שם.

40. הנחיות נציב שירות המדינה, 23.2.2017, "ממונה גיוון תעסוקתי של הון אנושי".

https://www.gov.il/BlobFolder/policy/guide_line_0322/he/GuideLine0322_0.pdf והיחידה הממשלתית לתיאום המאבק

בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 25.

לא הוקם מאגר מועמדים יוצאי אתיופיה למשרות אקדמיות. על פי נציבות שירות המדינה ישנן סוגיות מורכבות ביצירת מאגר אקדמאים, הן בתנאי הסף והן בפרופיל המועמד מבחינת כישורים ומיומנות. הנציבות גורסת כי "הפורמט הנוכחי של מכרז מאגר בו נעשה שימוש היום (למשל לגיוס מזכירות) אינו מתאים, שכן הוא מכוון למאגר משרות הזהות בתנאי הסף ופרופיל הגיוס". יש ניסיון בשיתוף האגף לבחינות ומכרזים לאפיין תהליך של מאגר מתאים.⁴¹

25. חניכה ורשתיות לנקלטים בתחילת דרכם המקצועית (סעיף 18 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על נציבי לשירות המדינה גיבוש תכנית חניכה ("מנטורינג") לנקלטים חדשים בתחילת דרכם המקצועית בשירות המדינה. החניכה תוצע לכל עובד חדש ותינתן לאחר מיפוי הצרכים של המעסיק והעובד. נקבע כי תינתן קדימות לעובדים מאוכלוסיות ייצוג הולם אשר רוצים בכך. התכנית תגובש עד ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

לא גובשה תכנית חניכה של אוכלוסיות זכאיות קידום. הנציבות החלה בשנת 2017 לקיים הדרכות אוריינטציה לעובדי מדינה חדשים וותיקים. בהדרכות אלו נכללו נושאי גיוון. החניכה מתבצעת בשלב ראשון לסגל הבכיר ולעתודות הסגל הבכיר.⁴²

משרד החינוך

26. בחינת דרכים ליצירת עתודת ניהול במערכת החינוך (סעיף 19 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך לבחון דרכים לאיתור מורים מצוינים לשם הקמת עתודת ניהולית ייעודית לעידוד יוצאי אתיופיה להשתלבות במערכת החינוך בתפקידי ניהול עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

ביולי 2017 הפיצה הגב' גילה נגר, המשנה למנכ"ל משרד החינוך, פניה לרפרנטים המחוזיים לתכנית "דרך חדשה" ומנהלים רלוונטיים לקבלת רשימות מורים יוצאי אתיופיה בעלי פוטנציאל לתפקידי ניהול. אותרו מורים בעלי פוטנציאל לשם הקמת עתודת ניהולית על ידי מנהלי המחוזות. מורים אלו החלו ללמוד בתכנית עתודה למנהיגות בית ספרית בהיקף של 30 שעות במרץ 2018 ובמרכזה המושג 'גזענות'. התכנית כוללת מפגשים מחוזיים ומפגשים ארציים.⁴³

27. בניית תכניות עבודה שיכללו השתלמויות חובה בנושא שוויוניות וטיפול ומניעת גזענות ואפליה (סעיף 20 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך לבנות תכניות עבודה ליצירת אקלים חיובי ולטיפול בדעות קדומות, ומופעי גזענות באמצעות השתלמויות חובה לכלל המורים עד ספטמבר 2017. כמו כן, על משרד החינוך להכניס יחידת חובה לרב תרבותיות ושונות, עם דגש על גזענות, במסלולי הכשרות מורים ומנהלים.

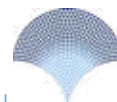
סטטוס: יושם חלקית.

עוד קודם לדו"ח פלמור היה קיים במשרד החינוך המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, ופעל במסגרת זו ליצירת אקלים חיובי וטיפול בדעות קדומות על ידי השתלמויות פיתוח מקצועי לכלל הצוות החינוכי. מדיווחי משרד החינוך על פעילות המטה, לא ברור האם פיתוח תכניות השכלה כללית מטעמו הוא פועל יוצא של החלטת הממשלה.

41. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 26.

42. שם.

43. שם, 27.

בשנת 2017 השתלמו בפיתוח המקצועי כ־800 מורים במסגרת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים. המטה תיקצב בלשנת 2018 90 השתלמויות בנושאי חינוך אזרחי, התמודדות עם גזענות וחיים משותפים. בהשתלמויות אלו צפויים לקחת חלק השנה כ־2,000 אנשי חינוך. יחד עם זאת, מדגיש משרד החינוך כי לא מדובר בהשתלמויות חובה ואין באפשרותם לחייב בתי ספר ומורים להשתלם בהשתלמות חובה. מכאן שגם לא קיימת יחידת חובה לרב תרבותיות ושונות, עם דגש על גזענות, במסלולי הכשרות מורים ומנהלים.

בדו"ח הפעילות הראשון ציינה היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות כי "לא ברור מה השינוי, מה היקף הפעילות בנושא ועצם העובדה שלא ניתן לחייב השתלמות בנושא זה, מעוררת קשיים ליישום החלטה זו".⁴⁴

28. הכשרה מחייבת לעובדי הוראה (סעיף 21 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך לבצע הכשרה שיטתית ומחייבת של מנהלים, מורים ועובדי מטה בנושא גזענות, ליצירת אקלים חיובי במסגרות החינוך ולטיפול בדעות קדומות עד ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

משרד החינוך לא מיישם מרכיב זה בהחלטה משיקול תקציבי. המשרד דיווח כי חסרים משאבים לטיפול בנושא הכשרת עובדי משרד החינוך לסוגיו למניעת גילויי גזענות ואפליה. המשרד מעריך את התקציב הנדרש בכ־0.5 מיליון ש"ח.⁴⁵

29. הגברת השימוש בתכני היסטוריה ומורשת של יהדות אתיופיה ובתכנים על שונות לרבות בצבע עור – בהקשרים חיוביים (סעיף 22 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך לפעול להגברת השימוש בתכנים ובספרי לימוד בנושאי היסטוריה ומורשת יהדות אתיופיה בתכנים לימודיים הקשורים בדמויות מרכזיות של בני הקהילה כיום ולאורך הדורות. בכלל זה, סיפור סיפורי הגבורה של העולים לארץ והנכחה החיובית של תרומת יוצאי אתיופיה, וזאת עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם חלקית.

מרכיב זה בהחלטת ממשלה 1958 השתלב עם תכנית משרד החינוך במסגרת "דרך חדשה", אשר אומצה בהחלטת ממשלה 609.⁴⁶ כפועל יוצא משתי ההחלטות, פותחה תכנית רב תחומית באגף הפדגוגי במפמ"ר היסטוריה במשרד החינוך המביאה את סיפור מורשת קהילת יוצאי אתיופיה באמצעות יחידות הוראה בתחומי דעת שונים הנותנות ביטוי להיבטים שונים. התכנית כוללת 90 פעילות ומערכי שיעור.⁴⁷ בנוסף, הוקמה פלטפורמה אינטרנטית ונכתבו פעילויות ומערכי שיעור ברוח ה"ל בתחומי דעת מגוונים ולכלל הגילאים. עם זאת חשוב לציין כי מדובר בתכניות אינטרנטיות ולא חלק מספרי הלימוד.

להגברת ההיכרות עם מורשת יהדות אתיופיה, מציינים בתי הספר וגנים את חג הסיגד ומתקיים שבוע העליות, ביניהן עליית יהדות אתיופיה. כמו כן, בחודש יולי 2017 הפיץ משרד החינוך חוזר מנכ"ל בנושא תכנית רב תחומית בנושא תרבות ומורשת של קהילת יוצאי אתיופיה.⁴⁸

44. שם.

45. שם, 28.

46. החלטת ממשלה 609 מיום 29.10.2015.

47. התכנית פותחה בשילוב בני הקהילה ומביאה את מורשתה, ההיסטוריה שלה ותרבותה, התכנית מופיעה בפורטל הפדגוגי ומשולבת בתיק תכניות הלימודים למורה.

48. משרד החינוך, מאגר חוזרי מנכ"ל, תוכנית רב-תחומית בנושא תרבות ומורשת של קהילת יוצאי אתיופיה, הודעה מס' 0094, 4.6.2018.

<http://apps.education.gov.il/Mankal/hodaa.aspx?siduri=92>

בנוגע להגברת השימוש בתכנים על שונות לרבות שונות של צבע עור, בהקשרים חיוביים גורס משרד החינוך, לאחר התייעצות עם גורמים מקצועיים, כי הבחנה בין קבוצות שונות והפעלה של תכניות מיוחדות לקבוצה זו או אחרת אינן נכונות.⁴⁹

30. פיתוח מנגנונים לתמרוך בתי ספר לעידוד יצירה של בני נוער, במסגרת לימודיהם בתיכון במגמות קולנוע ותיאטרון (סעיף 23 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך בשיתוף משרד התרבות והספורט לפתח מנגנונים לתמרוך בתי ספר – חטיבות עליונות, באמצעות תקציב ייעודי, שיעודד יצירה של בני נוער, במסגרת לימודיהם בתיכון במגמות קולנוע ותיאטרון עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם חלקית.

עוד קודם לדו"ח פלמור היו קיימים מנגנונים לפיתוח ועידוד יצירה במגמות קולנוע ותיאטרון על ידי תגבור שעות לבתי ספר ותכנית השכלה. בתי הספר המעוניינים לחזק את נושא שילוב אמנויות (קולנוע) לקידום סובלנות ומניעת גזענות כלפי קבוצות בחברה הישראלית מקבלים תגבור שעות לימוד. בנוסף, קיימות תכניות השכלה כללית מטעם המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים המיועדות לבתי ספר המעוניינים לקדם ולטפל בנושא הגזענות, לדעת משרד החינוך אין צורך בעדכון התכנית מ"סובלנות" ל"מניעת גזענות וחיים משותפים", על מנת שלא להבחין בין קהל זה או אחר. בתי ספר ומורים המעוניינים לפתח וליישם פעולה למיגור הגזענות יכולים להגיש בקשה ותכנית עבודה מסודרת. לאחר אישור התכנית, ניתן לאשר הקצאת שעות לבית הספר. דהיינו, שלא קיים תקציב ייעודי לנושא כפי שנקבע בהחלטה.⁵⁰

31. תמרוך לתכני רב תרבותיות בבתי ספר (סעיף 24 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך לעודד ולתמרוך בתי-ספר לפתח וליישם תכניות פעולה למיגור גזענות בהקשרי קהילת יוצאי אתיופיה וליצירת חברה רב-תרבותית הכוללת את בני הקהילה על-ידי מנגנון תמרוך (תקציב נוסף לבתי-הספר המציגים תוכנית פעולה אפקטיבית ו/או מתן אות "בי"ס מגוון" לבתי-ספר העומדים בקריטריונים של מאבק בגזענות ועיסוק בתכנים בנושא רב-תרבותיות), לרבות קליטת מורים יוצאי אתיופיה, וזאת עד ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

מרכיב זה בהחלטה לא מומש מאחר ולמשרד החינוך אין משאבים לקדמו. בדו"ח המעקב הראשון של היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות מסר משרד החינוך כי עניין זה: "לא חובה ותמרוך מחייב תקציב".⁵¹

32. תמרוך תכנים נגד גזענות במגמות קולנוע ותיאטרון ובאמצעות פרס שר החינוך (סעיף 25 לנספח ההמלצות):

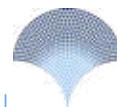
החלטת הממשלה קבעה כי על שר החינוך לתמרוך תכנים נגד גזענות. יש לפתח מנגנונים לתמרוך בתי ספר – חטיבות עליונות, לשם עידוד יצירה של בני נוער בסוגיות של התמודדות עם גזענות בהקשרי קהילת יוצאי אתיופיה, ועידוד הנכחת צדדי החוזק והטוב שבקהילה. הדבר ייעשה, במסגרת לימודיהם בתיכון במגמות קולנוע ותיאטרון. באמצעות הענקת "פרס שר החינוך" ליצירות מצטיינות ועריכת הופעות/הקרנות של היצירות בפני בני נוער בבתי ספר בכל רחבי הארץ.

סטטוס: יושם חלקית.

49. שם, 28.

50. שם, 29.

51. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 29.

על פי התקנון של "פרס שר החינוך"⁵² לא קיים תמריץ ליצירות מצטיינות בתחום ההתמודדות עם גזענות בהקשר לקהילת יוצאי אתיופיה והנכחת צדדי החוזק של הקהילה. עם זאת, פרס שר החינוך לשנת 2017 ניתן עקב התרומה לקידום יוצאי אתיופיה.⁵³

בנוגע לתמרוץ מגמות קולנוע ותאטרון – ראו סעיף 30 שיושם חלקית.

החשבת הכללית באוצר

33. בחינת הוספת תניה בחוזים ממשלתיים האוסרת התנהגות גזענית (סעיף 26 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על החשבת הכללית באוצר לבחון האפשרות להוספת תניה חוזית בחוזים ממשלתיים לאספקת שירותים לציבור ובהתקשרויות שביצוען נעשה בתוך הממשלה, האוסרת התנהגות גזענית או מפלה על-ידי גופים המתקשרים או העובדים בהם עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

נעשתה בחינה לאפשרות להוספת תניה בחוזים ממשלתיים לאספקת שירותים לציבור ללא יחס מפלה על ידי החשבת הכללית. הוחלט כי תפורסמנה הנחיות בנושא זה במסגרת הוראות התכ"ם והמלצות הצוות הבין משרדי. כתיבת הוראה נמצאת בשלבי ביצוע, נכון ליוני 2018, שרם התפרסו ההוראות.⁵⁴

34. מתן עדיפות בחוזים ממשלתיים לספקים המיישמים את עקרון הגיוון התעסוקתי (סעיף 27 לנספח ההמלצות):

בחינת האפשרות למתן עדיפות במכרזי רכש לספקים, המיישמים את עקרון הגיוון התעסוקתי בדרגות בכירות וברמות שכר מעל הממוצע במשק, והצגת הממצאים בפני ועדת השרים לקידום השילוב של יוצאי אתיופיה עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

נבחנה האפשרות לתת עדיפות במכרזים לספקים המיישמים את עקרון הגיוון התעסוקתי. לאחר בחינת הנושא והמשמעויות הנלוות הוחלט כי ככל שיתאפשר בעתיד לכל ספק המעוניין בכך לפנות אל גורם ממשלתי מוסמך ולקבל אישור על קיום גיוון תעסוקתי בתוך זמן סביר, אגף החשב הכללי יפעל על מנת לקדם את השימוש באישור הנ"ל במסגרת מכרזי הממשלה כמרכיב איכות (אמת מידה לבחירת ההצעה הזוכה), בכפוף לבחינה משפטית. על פי משרד האוצר, נדרש גורם ממשלתי מקצועי בתחום הגיוון התעסוקתי אשר יקבע עבור כל מעסיק אם הוא מקיים את דרישת הגיוון התעסוקתי.⁵⁵

52. משרד החינוך, מאגר חוזרי מנכ"ל, פרטי חינוך לשנת הלימודים התשע"ח, הודעה מס' 0028, 31.8.2017.

<http://apps.education.gov.il/Mankal/hodaa.aspx?siduri=43>

53. משרד החינוך, 31.7.2017, "הודעת הדוברות – פרס השר לתרבות יהודית".

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Dovrut/Eruimveprasm/prashasarletarbutyehudit.htm>

54. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 30.

55. שם, 30.

משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים – תחום העבודה

35. מפגשים בין מעסיקים למועסקים פוטנציאליים (סעיף 28 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים להגדיל את מספר היוזמות מול מעסיקים אשר יובילו לאיזוש או השמה בתפקידים משמעותיים בהתאם לפיזור גיאוגרפי, כך שיקנה עדיפות למועמדים יוצאי אתיופיה עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

הגדלת היוזמות מול מעסיקים מתבצעת במסגרת תכנית "למרחק", תכנית הכוון תעסוקתית ליוצאי אתיופיה.⁵⁶ קיימות 12 יחידות הכוון לתעסוקה ברחבי הארץ (שהיו קיימות עוד קודם לדו"ח פלמור והחלטת הממשלה). בשנת 2017 התקיימו שישה מפגשים קבוצתיים בין מעסיקים למועסקים. עד כה נעשו עשרות השמות בחברות מובילות כגון רכבת ישראל, קוקה קולה אלביש ועוד. פותח מודל לעבודה עם מעסיקים אשר כולל הכשרה בתחום הרלוונטי למעסיק והתחייבות לקליטת משתתפים. כגון, הכשרת הנדסאי חשמל, עובדי אל-על, חברת חשמל, תע"ש, רשומות רפואיות בכללית ואסותא, קורס נהגים חובשים במד"א.⁵⁷

36. קיום מכינה למועמדים לשוק העבודה (סעיף 29 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים לקיים מכינות להכשרת מועמדים מול מעסיקים, החושפת אותם בצורה מבוקרת ותוך ליווי והכוונה לתרבות ארגונית ספציפית ולמימוניות העבודה הנדרשות במסגרתה, וזאת עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

מכינות להכשרת מועמדים מתבצעת במסגרת תכנית "למרחק", תכנית הכוון תעסוקתית ליוצאי אתיופיה (הייתה קיימת עוד קודם לדו"ח פלמור והחלטת הממשלה). בשנת 2017 התקיימו ארבעה מפגשים קבוצתיים בין מעסיקים למועסקים. הסדנאות כללו מתן כלים ומיומנויות להשתלבות בעולם העבודה וסימולציות עם מעסיקים לקראת ראינות עבודה. התקיימו ארבע סדנאות הכנה למרכזי הערכה המכינות את המשתתפים לתהליכי מיון בחברות במשק.⁵⁸

37. הגברת היקף הפעילות של הנציבות לשיווין הזדמנויות בעבודה (סעיף 30 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר העבודה הרווחה והשירותים החברתיים ונציבות לשוויון הזדמנויות בעבודה לפעול להגביר את היקף הפעילות של הנציבות, ובתוך כך: הגברת האכיפה, שיפור היכולת לתת מענה מיטבי לכלל הפניות, הנגשת הנציבות לאוכלוסיות הפונות אליה בתלונות בגין אפליה – לרבות יוצאי אתיופיה.

סטטוס: יושם חלקית.

נציבות שוויון הזדמנויות בעבודה מבצעת שורה של פעולות להגברת האכיפה, שיפור היכולות למתן מענה לפניות והנגשה. יחד עם זאת, לא ניתן לקבוע בוודאות כי פעולות אלו הן פועל יוצא של החלטת הממשלה 1958. כמו כן, לא ניתנה התייחסות למרכיב זה בדו"ח הביצוע הראשון של היחידה לתיאום המאבק בגזענות. אי לכך, קשה לבחון את יישומו של מרכיב זה בהחלטת הממשלה.

56. אתר משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, "הכוונה תעסוקתית ליוצאי אתיופיה – תכנית "למרחק".

<http://employment.molsa.gov.il/Employment/UniquePopulation/EthiopianImmigrants/Pages/GuidanceCenters.aspx>

57. דיווח ביצוע תכניות העבודה לשנת 2017, 3/2018, עמוד 372.

<http://www.pmo.gov.il/policyplanning/mimshal/Documents/plan2017.pdf> והיחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות,

דו"ח פעילות ראשון, עמוד 31.

58. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, עמוד 31.

משרד התקשורת

38. תמיכה בשידורים להנכחה ישראלית-אתיופית (סעיף 31 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר התקשורת בשיתוף המועצה לשידורי כבלים ולוויין ומשרד התרבות והספורט להנחות את המועצה לשידורי כבלים ולוויין לתמוך בערוץ או ברצועת שידורים א-מסחריים בעברית, שיהוו במה להצגת תכנים טלוויזיוניים מגוונים המנכיחים את החוויה הישראלית-אתיופית, לתקופה מוגדרת שתיבחן מעת לעת, וזאת עד ספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

המועצה לשידורי כבלים ולוויין אינה תומכת בערוץ או ברצועת שידורים א-מסחריים בעברית, שיהוו במה להצגת תכנים טלוויזיוניים מגוונים המנכיחים את החוויה הישראלית-אתיופית.

יש לציין כי נכון להיום, כפועל יוצא מתיקון חקיקה שבוצע בחוק התקשורת בשנת 2012, תומכת מועצת שידורי הכבלים והלוויין בהפקות מקור ליוצאי אתיופיה המופקות בשפות האמהרית והטיגרינית. מדובר בתמיכה בגובה 4.8 מל"ח בשנה. אך כאמור, כספים אלו אינם יכולים לשמש להפקות בשפה העברית. לשם כך יש לבצע תיקון חקיקה. עמדת המועצה, כפי שבאה לידי ביטוי במסגרת הדיווח למשרד המשפטים היא כי יש לבצע תיקון חקיקה ושכספי התמיכה יועברו לאחריות התאגיד.⁵⁹

39. עריכת מחקר הבוחן ייצוג מגוון בתקשורת (סעיף 32 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר התקשורת ומועצת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו והמועצה לשידורי כבלים ולוויין לערוך מחקר, אחת לשנתיים, הבוחן באופן תקופתי את מידת הנוכחות של קבוצות שונות בחברה הישראלית ואיכותה ברבדים ובסוגים שונים של עשייה תקשורתית, יש לבצע מחקר עד ספטמבר 2017.

סטטוס: יושם חלקית.

עוד לפני דו"ח פלמור והחלטת הממשלה, מבצעת הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו מחקר מתמשך בשם "הנעדרים והנוכחים בזמן צפיית שיא" שעוקב אחר ייצוגים בערוצים שבפיקוחה.⁶⁰ המחקר החל בשנת 2004 והוא בודק את מידת הנוכחות של קבוצות שונות בחברה הישראלית ואיכותה בתכניות של ערוצים בפריים טיים.

בנוסף, נערך מחקר של חברת "פעת מחקרי מדיה" בין החודשים יולי-נובמבר 2017⁶¹ ומועצת הרשות השנייה אישרה הקמת ועדה בראשון גב' מרה סנבטו לשילוב אוכלוסיות מהפריפריה החברתית בחברה הישראלית בשוק התקשורת. ועדה זו תבחן את הדרכים להגדלת ייצוג ושילוב. הועדה תבצע מחקר הבוחן את הנוכחות של קבוצות הפריפריה וכיצד ניתן לשלבם בתקשורת.⁶²

59. שם, 32.

60. לאור, נחמה, ג'מאל, עמל, הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו, מדגם יעוץ ומחקר בע"מ, הנעדרים והנוכחים בזמן צפיית שיא, 2004, <http://hufind.huji.ac.il/Record/HUJ001370309>

61. היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות, דו"ח פעילות ראשון, נספח 27, עמודים 156-166.

62. שם, עמודים 32-33.

משרד העבודה והשירותים החברתיים – תחום הרווחה והשירותים החברתיים

40. תרגום לאמהרית בישיבות בשירות המבחן לנוער (סעיף 33 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שר העבודה והשירותים החברתיים באמצעות שירות המבחן לנוער, לדאוג לנוכחות מתורגמן לאמהרית גם בישיבות שנוכחים בהם הורים של חשוד שאינם דוברי עברית בפגישותיהם. שירות זה יהיה זמין החל מספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

בשירות המבחן לנוער ישנם שירותי תרגום לשפה האמהרית והטיגרינית, נעשה בהם שימוש בהתאם לצורך. במהלך 12 חודשים החל מספטמבר 2016 נערכו 68 שיחות עם מתורגמנים עבור הורים של חשודים יוצאי אתיופיה שאינם דוברי עברית. בנוסף התקיימו שיחות עם מתורגמן עבור משפחות שהוזמנו לשיחות במעונות חסות הנוער. במסגרת "דרך החדשה" מועסקים עובדים מלוויים ומתאמים יוצאי אתיופיה בשירות המבחן. עובדים אלו במסגרת תפקידם דואגים להנגשת השירותים ומיצוי הזכויות כולל סיוע בתרגום ליוצאי אתיופיה.⁶³

41. תרגום לאמהרית מסמכים רשמיים המוצאים על ידי שירות המבחן לנוער (סעיף 34 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שירות המבחן לנוער לתת שירות של תרגום לאמהרית של כלל המסמכים הרשמיים המוצאים על-ידם, המופנים לחשודים יוצאי אתיופיה או לבני משפחותיהם. שירות זה יהיה זמין החל מספטמבר 2017.

סטטוס: יושם.

מסמכים רלוונטיים מתורגמים לאמהרית בשירות המבחן לנוער. תורגמו לאמהרית דף הסבר להורים על תפקיד שירות המבחן, תפקיד קצין המבחן וחשיבות הפגישה ושופס הזמנה לפגישה ראשונה בשירות המבחן לנוער.⁶⁴

משרד התרבות והספורט

42. הקמת "חממת קולנוע" לבני ובנות העדה (סעיף 35 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שרת התרבות והספורט לפרסם מכרז להקמת חממת הקולנוע אשר תבטא את קולותיהם הייחודיים של בנות ובני העדה ותהווה היצע לרשתות הטלוויזיה והמרשתת השונות. זאת לצורך הנכחת בנות ובני העדה במדיה, וזאת עד ספטמבר 2017.

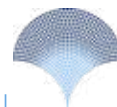
סטטוס: לא יושם.

נכון ליוני 2018 לא פורסם המכרז. משרד התרבות והספורט נמצא בתהליך של כתיבת המכרז להקמתם של חממות ועוגנים ובגדר אלו תוקצה לפחות חממה אחת לטובת יוצרות ויוצרים בני העדה האתיופית במגוון תחומי האומנויות.⁶⁵

63. שם, 33.

64. שם.

65. שם.

43. הקמת קרן להכשרה ראשונית לכל תחומי האמנויות לעידוד יוצרים יוצאי אתיופיה (סעיף 36 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שרת התרבות והספורט לעודד הכשרה של יוצרים ויוצרות בגירים יוצאי אתיופיה בתחומי כתיבה, הפקה ובימוי החל מספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

לפני כשנה וחצי פרסם משרד התרבות מכרז שנתקל בבעיות משפטיות. משרד התרבות טרם חידש את הליכי המכרז והקמת הקרן צפויה רק במהלך 2019. בתהליך המכרז תינתן העדפה מתקנת ליוצאות ויוצאי אתיופיה ויוקצה סכום ייעודי.

44. הקמת קרן לייזום פרויקטים על-ידי אמנים, יוצרות ויוצרים יוצאי אתיופיה (סעיף 37 לנספח ההמלצות):

החלטת הממשלה קבעה כי על שרת התרבות והספורט לסייע בייזום פרויקטים על-ידי אמנים ויוצרים יוצאי אתיופיה החל מספטמבר 2017.

סטטוס: לא יושם.

לא הוקמה קרן לייזום פרויקטים על ידי אמנים ויוצרים יוצאי אתיופיה. בדו"ח הראשון של היחידה לתיאום המאבק בגזענות מסר משרד התרבות והספורט על פעולות אחרות שביצע. המשרד יזם באמצעות תקנת סל תרבות עירוני למעלה מ-420 יוזמות תרבות חדשות בפריפריה החברתית והגיאוגרפית. צוות הפיקוח מעודד את הערים השונות, בהן ישנם ריכוזים של בני ובנות העדה, להקצות יוזמות לטיפוח המורשת והמסורת של העדה האתיופית. כמו כן, המשרד תומך בפסטיבלים ובאירועי תרבות המעלים על נס את מורשת יהדות אתיופיה. בנוסף, המשרד מצוי בתהליך לבניית תכנית עבודה של התאגיד למורשת יהדות אתיופיה. התאגיד מקיים פרויקטים משמעותיים להעצמת התרבות של העדה.⁶⁶

המשרד לביטחון פנים

45. הודעת השר לביטחון פנים כי נקט צעדים למיגור הגזענות (סעיף 5 להחלטת הממשלה):

החלטת הממשלה רשמה את הודעת השר לביטחון פנים כי נקט צעדים למיגור הגזענות והנחה להמשיך פעילות בהתאם לתכנית שהכינה המשטרה והוצגה לוועדת השרים ביום 8.7.2015 ואושרה בהחלטה מס' 1107.

סטטוס: יושם.

כאמור, המלצות דו"ח פלמור הנוגעות למשטרה, לא נכללו בהחלטת ממשלה 1958 מאוגוסט 2016, ומרכיב זה בהחלטה למעשה עוסק בכך. רוב ההמלצות שנוגעות למשטרה, אומצו בהחלטת ממשלה 2254 בינואר 2017,⁶⁷ פרט לסוגיית נשיאת מצלמות גוף על ידי שוטרים.

66. ש.ם.

67. החלטה 2254, 5.1.2017, "מדיניות ממשלתית לקידום שילובם המיטבי של יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית – תוספת להחלטה מס' את/פ/10 מיום 19.8.2016 בעניין אימוץ המלצות הוועדה למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה" https://www.gov.il/he/Departments/policies/2017_dec2254

גופים סטטוטוריים

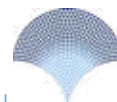
46. מינוי ממונה למניעת גזענות בגופים הסטטוטוריים (סעיף 3 להחלטת הממשלה):

החלטת ממשלה קבעה כי על חברי ממשלה לפנות לגופים הסטטוטוריים⁶⁸ שתחת אחריותם ולמנות בכל אחד מהם ממונה למניעת גזענות.

סטטוס: יו"ם.

ממונה למניעת גזענות מונה ב-44 מתוך 47 משרדי ממשלה ויחידות סמך.

68. גוף סטטוטורי הוא ישות משפטית אוטונומית למחצה אשר פועלת מתוקף חוק ויכולה להחזיק בסמכויות חקיקתיות, ביצועיות ושיפוטיות. לעיתים מוקם גוף סטטוטורי ביוזמת חקיקה ממשלתית בכנסת, ולעיתים זהו גוף פרטי שמקבל סמכויות בחוק. המונח "סטטוטורי" פירושו "על פי החוק". דוגמת המוסדר לביטוח לאומי, בנק ישראל, רשות השידור ורשות שדות התעופה.

תובנות ומסקנות

כללי

ועדת פלמור למאבק בגזענות הינה תוצר של מחאה ציבורית של קהילת יוצאי אתיופיה והוקמה כתוצאה מהחלטת ממשלה 1107 משנת 2016. כפי שצוין, דו"ח המלצות הוועדה גובש בעבודת מטה משותפת של נציגים בכירים של משרדי הממשלה, פעילים חברתיים יוצאי אתיופיה ונציגי אקדמיה ומשרתו הייתה מתן מענה מקיף ותשתיתי לגזענות מוסדית המופנית כלפי אזרחים בכלל, וכלפי יוצאי אתיופיה בפרט. מרבית המלצות הדו"ח אומצו בשתי החלטות ממשלה – החלטה 1958 מחודש אוגוסט 2016, בה עוסק דו"ח זה, והחלטה 2254 מדצמבר 2016, העוסקת בהמלצות הנוגעות למשטרה.

החלטת הממשלה 1958 עוסקת במספר רב של משרדי ממשלה וכוללת הנחיות בתחומים שונים, הן לעניין יחידות ופעילות ממשלתית הקיימת מזה זמן רב (תכניות של משרד החינוך, הכשרות למורים, סקרים בקרב עובדי מדינה, פעילות נציבות שוויון זכויות בעבודה), והן לעניין הקמה של יחידות ומנגנונים חדשים (היחידה למיגור הגזענות במשרד המשפטים, דו"חות פעילות עיתיים, מינוי ממונים לנושא במשרדי הממשלה).

תמונת הייסום

כמעט שנתיים מאז התקבלה החלטת הממשלה, ניתן לומר כי חלקים משמעותיים מתוכה קודמו בפועל, גם אם לא בלוחות הזמנים שנקבעו בהחלטה. בתוך כך ניתן לכלול את פעילות היחידה למיגור הגזענות במשרד המשפטים ופעילותה (דו"ח פעילות שנתי, מתן מענה לתלונות, תכלול החלטת הממשלה, יצירת רשימת מומחים לתקשורת וועדה ציבורית מייעצת). כך גם רבות מהפעולות שהיו באחריות היועץ המשפטי לממשלה.

יחד עם זאת, פעולות רבות שנמצאו בתחום האחריות שמחוץ למשרד המשפטים והייעוץ המשפטי לממשלה יושמו באופן חלקי בלבד או לא יושמו כלל – כך רוב הפעילות של משרד החינוך, משרד התרבות וחלקים מפעילותה של נציבות שירות המדינה.

יישום ההמלצות ביחידות קיימות

בנוסף לאמור לעיל, ניכר כי במקומות בהם הייתה קיימת, עוד קודם להחלטת הממשלה, פעילות ממשלתית בתחום עיסוקה של הוועדה, המלצות ועדת פלמור שאומצו כהחלטת ממשלה מחייבת, **התקבלו במשרדים כ"המלצה" בלבד**, ולא שינו את סדרי העדיפויות בתוך היחידות והמשרדים. כך למשל, במשרד החינוך, לא פותחו הכשרות מחייבות למורים בנושא גזענות, לא הושעמו תכנים בספרי לימוד ומשרד החינוך לא פעל לתמרץ תכנים רב תרבותיים בבתי ספר. בנוסף, גם בנציבות שוויון הזדמנויות בעבודה קשה להצביע על שינויים ברורים ומוגדרים בעקבות המלצות הדו"ח והנחיות החלטת הממשלה.

